

НЕМАЄ ЧУЖОЇ БІДИ

До Міжнародного дня пам'яті жертв Голокосту

І знов меморіальна дата – 27 січня, Міжнародний день пам'яті жертв Голокосту. День ПАМ'ЯТІ... Я часто цитую слова, почуті колись від рава Авраама Інфельда: «У євреїв немає історії – у євреїв є пам'ять». Бо пам'ять – це не статистика і не констатація фактів. Це те, що болить. Болить і болітиме завжди...

А чужого болю не буває, як не буває і чужої біди. І сьогодні це стає зрозумілим з особливою силою: сьогодні, коли світ знов став двополярним, коли сили зла, ксенофобії, геноциду, терору, агресії просто на наших очах об'єднуються заради своїх людиноненависницьких планів, ми тим більше маємо консолідуватися заради добра і миру, гуманізму і милосердя – тих справжніх цінностей, збереження яких сьогодні – в руках кожного з нас.

Ось чому в цьому матеріалі я хотів би зупинитися на меморіальних заходах до 27 січня, які цього року організували і провели НЕ єврейські організації і громади, а саме державні та громадські структури, зокрема – заклади культури Чернігівщини. Заходи відбулись різні – як за масштабом, так і за формою та наповненням, але значення їх – і, підкреслюю, не тільки для євреїв, а для всіх громадян України, особливо молоді! – просто величезне.

Назвемо лише деякі. Чернігівська обласна бібліотека для дітей: виставка-спомин «Голокост. Ми пам'ятаємо» та Година історичної правди «Злочини проти людяності. Що потрібно знати про Голокост?». Чернігівська ОУНБ ім. Софії та Олександра Русових: книжково-інформаційна виставка «Голокост на Чернігівщині. Масове вбивство і пам'ять про трагедію». Чернігівська обласна бібліотека для юнацтва: тематична книжкова полицка до Дня пам'яті жертв Голокосту. Новгород-Сіверський історико-культурний музей-заповідник «Слово о полку Ігоревім»: історична година «Трагедія. Історія. Пам'ять»...

Сосницький літературно-меморіальний музей О.П. Довженка спільно з відділом освіти, культури, молоді та спорту Сосницької селищної ради провів тематичну зустріч «В'юницький Яр в історії Голокосту на Сосниччині». І ось що

розповіли організатори заходу на сторінці музею в соцмережах про ці маловідомі широкому загалу трагічні події:

«На південь від Сосниці, за В'юнищем, є місцевість, порізана досить крутими пагорбками. В часи дитинства Олександра Довженка вся в'юницька дитвора любила тут розважатись, катаючи з гір, запускаючи повітряних зміїв та граючи в різні дитячі ігри з природами.

В Другу світову війну ці пагорби заплила червона людська кров, і було її так багато восени 1941-го та у березні 1943-го, що повсихали дерева. Тоді тут, у В'юницькому яру, німці та поліцаї з місцевих вчинили масові розстріли єврейського населення Сосниці та активістів району... Було розстріляно, за встановленими даними, 873 людини, і це місце нині втілює велику жалобу по невинно убитим – переважно жінкам та дітям, бо чоловіки були мобілізовані і воювали. Загалом за роки окупації на Сосниччині було закатовано і убито понад 1600 людей, і половину з цієї цифри прийняв на себе В'юницький яр.

Особливо кривавим був березень 1943-го, буквально напередодні звільнення Чернігівщини від нацистів – одного дня поліцаї майже до сутінок розстрілювали беззахисних жінок, старих та дітей. Власне, це фактично поставило крапку в існуванні єврейської етнічної спільноти на Сосниччині. Згодом, більшість імен убитих євреїв вдалося встановити завдяки родині Залеських, останніх євреїв містечка, які вже емігрували до Ізраїлю.

Сьогодні на місці страти людей у яру на В'юнищі є меморіал, є вражаюча і незвичайна за формою братська могила з великими кам'яними колами і кілька обгороджених могил. Ці місця потребують нашої уваги. Адже сьогоднішнім нам набагато простіше розуміти суть страшного явища геноциду, ніж це було до 2022 року, доки рашистські окупанти не прийшли убивати українців – і, з особливою жорстокістю, лише за те, що ми – українці...»

Обласний центр народної творчості, як і сотні людей по всій Україні, приєднався до щорічної онлайн-ініціативи до Міжнародного дня пам'яті жертв Голокосту #WeRemember/МиПам'ятаємо, виклавши своє фото з цим написом та хештегом та поділившись ось таким прозливим текстом:

«в анкеті для попелу заповнена тільки одна графа національність все інше ім'я прізвище стать вік відсутні і не має значення.

Автор цього верлібру – український клінічний психолог і психіатр, поет, перекладач, кандидат медичних наук, доцент Борис Херсонський.

Отак – без великих літер, без розділових знаків... Усі слова – рівноправні. І кожне з них проймає до морозу по шкірі. Бо про трагедію Голокосту точніше, напевно, не скажеш. /.../

Виправити скоєне неможливо. Але й забути ми не маємо права!»

Від всієї єврейської громади Чернігівської області та від себе особисто я хотів би подякувати і Департаменту культури і туризму, національностей та релігій Чернігівської ОДА, і всім керівникам та співробітникам закладів культури області за їх активність, щирість та НЕБАЙДУЖІСТЬ!

В Чернівці члени єврейської громади, курсанти Пенітенціарної академії України, представники громадськості, ЗМІ та делегація Департаменту культури ОДА на чолі з директором департаменту Людмилою Замай вшанували пам'ять жертв Голокосту на меморіальному заході біля пам'ятника в урочищі Березовий Рів. Молитву за воїнів ЗСУ та ЦАХАЛу прочитав голова Іудейської релігійної громади Чернігова Давид Роговий. Представник Українського інституту національної пам'яті Сергій Бутко застеріг від забуття Голокосту, нагадавши про зло-

чине замовчування трагедії єврейського народу за радянських часів. А проводячи паралель між трагедією Голокосту та сучасною політикою рашизму і діями хамасівських терористів, пан Бутко наголосив, що не осуд та «занепокоєння», а тільки фізичне покарання злочинців може покласти край будь-якому геноциду.

А я – як голова Чернігівської єврейської громади – говорив саме про те, скільки крові пролилося через відстороненість та байдужість до «чужого» горя світової спільноти; наскільки ілюзорною сьогодні є позиція «мене не зачепить»; про те, що ми всі в одному човні, де немає чужого болю, немає чужої біди, і тільки спільні зусилля всіх порядних людей світу можуть зробити так, щоб Голокост не повторився знову – ні в якій країні, ні з яким народом. Ніколи знову!

Олександр ЧЕВАН

